

Jak ukázali továrníka?

Vzdělávací cíl: Žáci analyzují symbolické prvky na dobové karikatuře z období průmyslové revoluce a zhodnotí záměr a perspektivu autora. Rozliší důvody, které vedly průmyslové dělníky ke stávkám.

Klíčová slova: průmyslová revoluce, každodennost, dobové perspektivy, domyšlíme významy

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ KARIKATURY (2 min.)

Prohlížení karikatury s pomocí lupy a četba popisky.

Učitel může žáky upozornit na popisku, jelikož obsahuje důležitý dobový kontext vzniku karikatury.

2 PŘÍŘAZOVÁNÍ ŠTÍTKŮ I (5 min.)

Přířazování pojmů z nabídky na odpovídající místa v kompozici karikatury pomocí přetahování.

Učitel opět upozorní žáky na text popisky. Obsahuje klíčovou informaci o nájmech (rent), které továrník Pullman dělníkům nesnížil, přestože snížil mzdy. Žáci mohou použít internetový překladač, pokud neznají některé anglické výrazy, které karikatura obsahuje. Potenciálně problematické pojmy může učitel buď předem vysvětlit, anebo nechá žáky si význam vyhledat: plutokracie (soustředění moci v rukou bohatých), monopol (výhradní právo firmy rozhodovat, v tomto případě o pracovních i životních podmínkách dělníků), námezdní otroctví (existenční závislost dělníka na mzdě) a kapitalismus (ekonomický systém založený na soukromém vlastnictví a maximálním využití zdrojů za účelem zisku).

3 PŘÍŘAZOVÁNÍ ŠTÍTKŮ II (4 min.)

Přířazování pojmů z nabídky na odpovídající místa v kompozici karikatury pomocí přetahování.

V této fázi se analýza zaměřuje na hlubší, symbolický význam karikatury. Žáci by měli identifikovat odlišnou charakteristiku postav a rozlišit, která z postav je zobrazena v roli oběti a která v roli viníka.

4 INTERPRETACE KARIKATURY (4 min.)

Žáci pomocí zvětšování a zmenšování tezí zhodnotí nejpravděpodobnější záměr autora karikatury.

Všechny možnosti mohou být relevantní. Odlišné závěry žáků může učitel konfrontovat v diskuzi. Žáci si uvědomí, že při domýšlení významu karikatury záleží na úhlu pohledu a že se závěry mohou lišit.

Další možnosti zapojení do výuky:

Karikaturu je možné porovnat s karikaturou „The Vanguard of Anarchy“, jež vyšla na stránkách novin *Harper's Weekly* a ukazuje druhý pohled na tzv. Pullmanovu stávku. Stávkující dělníci byli zesměšňováni jako „karneval bláznů“.